

La porta més gran

Rellegeixo les últimes planes de *Tots els camins porten a Roma*, d'Agustí Calvet, Gaziell. Com és sabut, i tal com ens recorda Sergi Dòria a l'article sobre Gaziell que publiquem al dossier sobre «Gironins a la I Guerra Mundial», que trobaran en aquestes planes de la *Revista de Girona*, la Gran Guerra va ser també —i perdonin— la porta gran d'entrada d'Agustí Calvet al periodisme. Acabava d'arribar de París, cridat pel seu pare, que, com tants altres catalans, estava convençut que «la capital de França cauria, d'un moment a l'altre, a mans de les tropes alemanyes». Gaziell el creu. Trigarà «setanta i tantes hores» a anar de París a Barcelona. Té vint-i-dos anys. De feia un temps, però, publicava de tant en tant articles sobre París a *La Veu de Catalunya*. No perquè volgués ser periodista, sinó perquè volia que Enric Prat de la Riba li obrís les portes a l'Institut d'Estudis Catalans. És per això que va començar a escriure aquells articles sobre París a *La Veu*. I és perquè volia ser professor i no periodista que va decidir signar-los amb un pseudònim. «Abandonava París a la seva sort, sense sospitar ni en somnis que era per encaminar-me a trobar la meua».

A Barcelona, Francesc Martorell, un excompany, li ha telefonat unes quantes vegades. «Ja has anat a entrevistar-te amb l'Oliver?», li diu. «Quin Oliver?». Miquel dels Sants Oliver, director de *La Vanguardia* d'aquells anys. Estava desesperat. «Havia provat d'enviar a França els seus millors redactors: un, dos, tres. L'un darrere l'altre. Se n'anaven, i al cap de quatre dies, quan el director es pensava rebre la primera crònica, l'enviat li compareixia, mústec i amb les mans buides, dient que no havia pogut passar més amunt de Perpinyà». Com que

ja residia a París, Gaziell pot anar «més amunt». Oliver li ofereix ser corresponental de *La Vanguardia*. Ho acceptarà a contracor. «A l'hora convinguda Oliver rebia l'article. L'endemà es publicava a *La Vanguardia*, i produí un esclat sensacional. Els següents augmentaren encara aquell gran rebombori. De totes les comarques de Catalunya els demanaven. Els corresponents del diari, per telèfon i per telegrama, doblaven, triplicaven, les comandes habituals d'exemplars. Al cap de cinc dies, el tiratge de *La Vanguardia* havia fet un salt impressionant».

Publiquem un dossier sobre «Gironins a la I Guerra Mundial». Han passat cent anys. Quanta gent de les nostres comarques va participar a la Gran Guerra? Alguns, com Pujulà i Vallès —en aquest dossier en parla Joaquim Martí— quasi van topar amb la guerra. D'altres, com Anicet Sardó —en parla Albert Vilar— van ser també corresponents del que hi passava, com Gaziell. Ell, però, des del costat germanòfil. I encara hi ha gent que, com Joan Ill, mig voluntari, mig idealista, també van anar-hi. En parla Gerard Buxeda.

Cent anys més tard, no una desgràcia d'una altra gran guerra, sinó la il·lusió col·lectiva d'un futur lliure, travessa de cap a cap el país. Dividits, no en «germanòfils» o en «francòfils», sinó en «independentistes» i en «unionistes», però no enfrontats —i potser tampoc dividits—, igual com els catalans de fa cent anys, avui els habitants d'aquest país portem aquest debat amb serenitat i amb diàleg. Molts comptem que tan aviat com es pugui culminarà en una decisió que —ara sí— ha de ser definitiva. Entretant, com fa cent anys amb la Gran Guerra, els mitjans de comunicació malden per informar-ne i parlar-ne perquè interessa a tothom. «Tots els qui escrivim d'ella ens n'aprofitàvem, fins involuntàriament. Era, com diu la gent de mar, un peix que es porta l'oli. Era com parlar, a l'amant, de la seva estimada; al malalt, del seu sofriment... Era, sobretot, que el buf meravellós del destí ara inflava la meua pobra vela i em duia vent en popa». Avui, que gràcies al president Mas també les metàfores marineres tenen més ressò que mai, ens ha semblat adient publicar aquest dossier ni que sigui perquè pensem que contribuir a saber un xic més com vam ser pot impulsar-nos a arribar a aquell punt on, també ja en el temps de Gaziell, molts dels que ens han precedit van somiar que arribaríem un dia.

>> Fragment d'un pòster de propaganda de la Primera Guerra Mundial pintat el 1918 per Frank Lucien Nicolet (1887-?). Museum of New Zealand Te Papa Tongarewa.